

IV CONGRÉS DEL PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA

Recull de materials i d'intervencions

(29 d'octubre a l'1 de novembre de 1977).

Sobre l'alliberament de la dona

En el moment que viu el nostre país surten a la llum reivindicacions i lluites fins ara soterrades: una d'aquestes és la lluita per l'alliberament de la dona.

Els medis de comunicació se n'han fet ressò, i han donat informacions que sovint sorprenen i que quasi bé sempre han fet aparèixer el moviment per l'alliberament de la dona com a expressió d'una avantguarda.

El paper de subordinació, dependència, etc. de la dona, que pren les seves arrels en milers d'anys, ha estat agreujat per 40 anys de franquisme. Però avui, moltes dones es questionen sobre el paper que aquesta societat les assigna. La seva incorporació al treball, sovint més motivada per una manca de recursos econòmics que per una veritable consciència de classe o per vocació, es fa quasi contradictòria amb el paper de mare i esposa, sobretot si tenim en compte la manca d'equipaments i de serveis col·lectius.

A Catalunya, el desenvolupament d'aquest moviment ha tingut etapes molt diferenciades.

El maig del 76 es celebraren a Barcelona les primeres Jornades Catalanes de la Dona, per discutir els seus problemes específics.

L'èxit d'assistència i de participació va superar en molt les previsions de les organitzadores; més de 4.000 dones assistiren als debats, i d'arreu venien dones, mestresses de casa i obreres sense distinció d'edat, cercant el motiu, la raó o justificació de la seva insatisfacció personal. La cuina i els fills, això era evident, no omplien suficientment les seves vides.

I allí moltes descobrirem que aquesta insatisfacció personal tenia en realitat una arrel col·lectiva i que les possibles solucions només les trobarien en una lluita i recerca també col·lectives.

Uns dies abans, s'havia celebrat la 1.ª Assemblea sobre l'Alliberament de la Dona al PSUC, a la qual hi participaren 150 camarades. El debat es centrà sobre la possible divergència entre la lluita reivindicativa i la feminista. Més endavant, la pràctica ens ha demostrat que aquesta divergència no existeix i que només articulant l'una i l'altra ens serà possible incorporar milers de dones a la lluita.

Els resultats de les Jornades i de la primera Assemblea del Partit no es van fer esperar: Naixeren grups de dones a pobles i ciutats,

més vocalies de dones de les que ja existien a les AAVV i els grups més radicals es reafirmaren. Moltes militants del nostre partit formaven part de grups de dones, de vegades amb la incomprensió dels companys de la seva organització.

Aprofundint el problema, algunes comunistes descobriem el feminisme més enllà de la pràctica política i el contrastavem amb la vida personal. Més concretament, per a moltes, amb la vida de llargs i durs anys de militància, arribant a la constatació d'una cruel veritat: la dona també ha estat i està discriminada dins del Partit. Perquè no és el mateix dir-ho sobre el paper, teòricament, que viure-ho a la pràctica de cada dia. Aquest descobriment en el terreny polític i personal fou l'origen de moltes crispacions, que arribaren a idealitzar les possibilitats actuals de la lluita per l'Alliberament de la Dona i a qüestionar la seva militància política. Després d'una primera etapa de radicalització, quasi inevitable, quan es planteja seriosament el contingut de tota la pròpia vida, arriba el moment d'una anàlisi més profunda i si bé la necessitat d'un moviment de dones per a les seves lluites específiques és necessari, aquest tindria poques oportunitats d'anar endavant sense la base d'un entorn democràtic, que s'ha de conquistar i consolidar cada dia amb el suport i l'acció dels partits revolucionaris.

Avui, a Catalunya, el moviment de dones és tan ampli, que es fa difícil saber on comença i on acaba. Milers de dones s'hi senten interpretades, però una certa manca de coordinació i d'articulació minven la seva eficàcia, així com també la manca de visió política de certes companyes per altra banda molt actives.

La lluita feminista es troba en aquest moment en una situació que sobrepassa el marc d'una lluita d'avantguarda, sense que existeixi encara un autèntic moviment de masses. Les experiències recollides i la mínima perspectiva, que permet analitzar el seu desenvolupament, ens donen la possibilitat d'emmarcar-lo i trobar-ne la diàmica, per tal que esdevingui el moviment de masses necessari per arribar a incidir social i políticament d'una manera revolucionària.

Són dos els fets que cal tenir presents a l'hora de plantejar-nos l'anàlisi: d'una banda la diversitat d'aspectes que necessàriament té la lluita per a l'Alliberament de la Dona i que, com tantes vegades hem repetit, van des dels purament reivindicatius, per una autèntica no discriminació en els terrenys legal, social i polític, en el marc del treball, de la família i de l'escola, fins a un canvi dels valors imperants a la nostra Societat, que portin a un canvi consegüent de les mentalitats d'homes i dones.

D'altra banda, cal tenir en compte que després dels triomfs assolits pel feminisme burgès a començaments de segle, les dones es troben avui en graus de marginació molts diversos que comporten també diversos graus de conscienciació.

Per aquests dos fets ens trobem davant d'un moviment de característiques molt especials que no permet utilitzar els esquemes vàlids per a d'altres moviments de masses.

La cohesió dels diversos grups és conseqüència de circumstàncies diferents que fan néixer un front comú a Catalunya. És a través d'aquestes diferents lluites que les dones, tot aprofundint i prenent consciència dels orígens comuns de la seva situació d'opressió i marginació, troben lligams amb les altres dones i d'ells neix una solidaritat feminista i uns plantejaments de lluita comuns.

El moviment ha d'ésser, doncs, divers i pluralista, tot responent en cada lloc a plantejaments molt concrets i per a cada grup a partir de situacions específiques. Tot això s'haurà de reflectir en unes formes organitzatives molt peculiars i flexibles, que s'aniran modificant segons una dinàmica pròpia.

Sols així aconseguirem que les tensions dins el moviment provocades per les diferents tendències el vitalitzin i enriqueixin en lloc de dividir-lo.

Dins aquesta concepció del moviment cal analitzar amb cura el lloc que correspon a la dona obrera o assalariada. Cal no oblidar que aquesta dona, tot i en situació d'inferioritat, es troba immersa d'una manera punyent en la lluita de classes. Fóra un greu error no tenir en compte que la seva lluita s'ha de desenvolupar principalment al seu lloc de treball i que la seva consciència feminista augmentarà difícilment, si no va articulada a la consciència de classe. Cal que fem, en aquest sentit, una reflexió auto-crítica, car és ben minso el treball que fins ara s'ha realitzat en aquest aspecte, així com poca l'experiència acumulada; però tot indica que les dones treballadores prenen consciència de la seva opressió específica quan es troben juntes lluitant per les reivindicacions comunes de tots els treballadors, homes i dones, i per les seves en particular.

Cal, per tant, treballar per la sindicació massiva de les dones a CCOO, sindicat que s'auto-crítica pel fet de no haver assumit suficientment la problemàtica de la Dona, però que s'ha proposat i ha assolit en alguns llocs la formació de nuclis capaços de potenciar l'anàlisi de l'opressió específica de la dona dins el marc de cada lluita en què intervingui.

En els moments actuals, immersos en una crisi econòmica i de cara a unes eleccions sindicals i municipals, veiem unes perspectives concretes de treball: en primer lloc, com a moviment, tan davant la propera discussió sobre el projecte d'Amnistia per a la Dona (Projecte presentat per la minoria Comunista —P.C. i PSUC— al Congrés el dia 14 de juliol d'enguany) com davant de tots els debats següents, creiem que cal fer una àmplia tasca de mobilització per tal de recolzar i pressionar pel triomf de les posicions d'aquells que assumeixen autènticament els plantejaments reivindicatius de les dones. En analitzar la situació econòmica, hem de constatar una vegada més que la dona és la gran perdedora.

La Societat i, com a reflex d'aquesta, el Partit veu la dona sobretot com a consumidora. Això es fa palès a l'informe del Pacte de la Moncloa, on enlloc no es constata la comptabilització de l'atur femení, on quan es parla de la distribució de nous llocs de treball, es

pensa principalment en el sector juvenil masculí: en les mesures polítiques respecte a l'atur, la mà d'obra femenina no hi té lloc.

En cap moment es parla d'una política de formació professional per a la Dona durant aquest període, per tal que, a la sortida de la crisi, ella pugui ocupar un lloc de treball qualificat.

Cada vegada la dona és la primera desposseïda dels seus llocs de treball, concretament a Catalunya, on el nombre més gran de mà d'obra femenina es troba al camp i al tèxtil.

Respecte a les eleccions sindicals, hem d'anar no sols a aconseguir que les reivindicacions específiques referents a la Dona es tinguin en compte, sinó que siguin les pròpies dones les que figurin a les candidatures i defensin aquestes reivindicacions.

També pensem que les Municipals han de ser, més encara que les eleccions generals passades del 15 de juny, en què ella ja hi jugà un paper important, una escola d'educació política per a la Dona. I més particularment als barris i pobles les dones hem de jugar un paper protagonista, pel fet d'ésser sovint les primeres afectades darrerament de l'oblit proverbial d'alcaldes i regidors, quan es parla d'equipaments i d'altres reivindicacions dels barris. Però no hem de limitar el nostre paper solament a ésser unes electores conscients, sinó que al ampliar-lo, a cada lloc on sigui possible —i deu ser-ho a molts, necessàriament— a presentar-nos com a candidates.

Creiem a més que les reivindicacions de la Dona, especialment durant la campanya electoral, han d'ésser incorporades dins els programes del conjunt del Partit i no pas defensades com un fet aïllat del context revolucionari de les nostres accions.

Per tirar endavant aquestes tasques pensem que a tots els Comitès del Partit s'ha d'elegir una responsable del moviment feminista, com ja existeixen responsables d'altres moviments. Aquesta responsable no haurà de limitar la seva feina a les tasques de moviment de masses, sinó que vetllarà per a que el feminisme sigui assumit per tots els militants, homes o dones. Cada Organització s'ha de dotar d'una Comissió de treball que l'ajudi a portar endavant aquesta política.

Avui, dintre moltes organitzacions de base i de direcció, això ja és un fet i dóna resultats excel·lents.

Cal fem constar, però, que la política feminista s'ha de debatre i aprovar als diferents Comitès com a òrgans de direcció política del Partit, paral·lelament a les altres tasques i no a part. No volem pas ser la Secció Femenina del Partit...

Igualment a tots els nivells. El Comitè Central, com a òrgan màxim de direcció política, s'ha dotat ja fa dies d'una Comissió de Dones a nivell de Catalunya —comissió provisional, mentre el nou Comitè elegit en aquest 4rt. Congrés es decideix a ratificar-la (o rebutjar-la!)— per tal que aquesta comissió aporti elements de discussió per l'aplicació i elaboració d'una línia política per aconseguir l'Allibe-

rament de la Dona dimanant d'aquest òrgan central. Tot amb la finalitat que la política feminista no sigui un «ghetto» de les dones, sinó que hagi estat assumida pel Partit en el seu conjunt, i aplicada des de tots els front de lluita. Només així arribarem a ser un Partit d'Alliberament de la Dona.

Hem de dir, per acabar, que som conscients dels progressos que s'han fet dins el Partit en aquest aspecte. El PSUC no fa demagogia de cara a la Dona com no en fa en altres àmbits. No ho necessita, ja que la confiança que li fan els homes i dones del nostre poble ja ha estat comprovada.

És evident que només un Partit autènticament revolucionari, com ho és el nostre, pot assimilar en profunditat la problemàtica de la Dona, assumir conseqüentment la lluita feminista, i ésser el motor fonamental del seu veritable Alliberament.